4. Životní prostředí

Kraj patří k méně ekologicky zatíženým krajům v Česku.

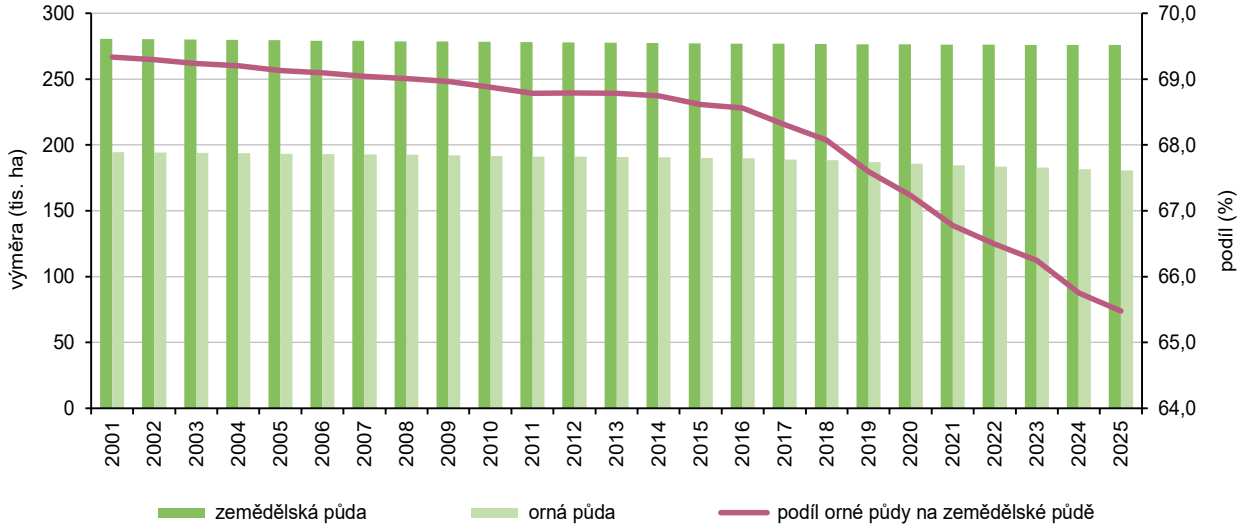
Z hlediska životního prostředí patří Královéhradecký kraj k méně zatíženým. Půdní fond ztrácí na orné půdě. Orná půda se na celkové rozloze kraje i na zemědělské půdě každoročně snižuje, přitom přibývá trvalých travních porostů a pozemků zahrad a ovocných sadů. Z nezemědělské půdy se rozšiřují zejména lesní pozemky.

Půdní fond

Podíl zemědělské půdy na výměře kraje je v mezikrajském srovnání pátý nejvyšší.

Z celkové rozlohy Královéhradeckého kraje 475 915 hektarů v roce 2025 připadalo 58,0 % na půdu zemědělskou, což je pátý nejvyšší podíl v republikovém srovnání za Středočeským krajem (60,0 %), Krajem Vysočinou (59,8 %) a kraji Pardubickým (59,6 %) a Jihomoravským (58,4 %). Během uplynulých deseti let ubylo v kraji 1,3 tis. ha zemědělských ploch, od roku 2001 pak 4,7 tis ha. Orná půda se na celkové rozloze kraje podílela 37,9 % a každoročně se její podíl snižuje na úkor trvalých travních porostů (meziročně o 424 ha více), zahrad a ovocných sadů (o 253 ha více) a u nezemědělské půdy, zejména lesních pozemků (o 81 ha více) a vodních ploch (o 19 ha více).

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

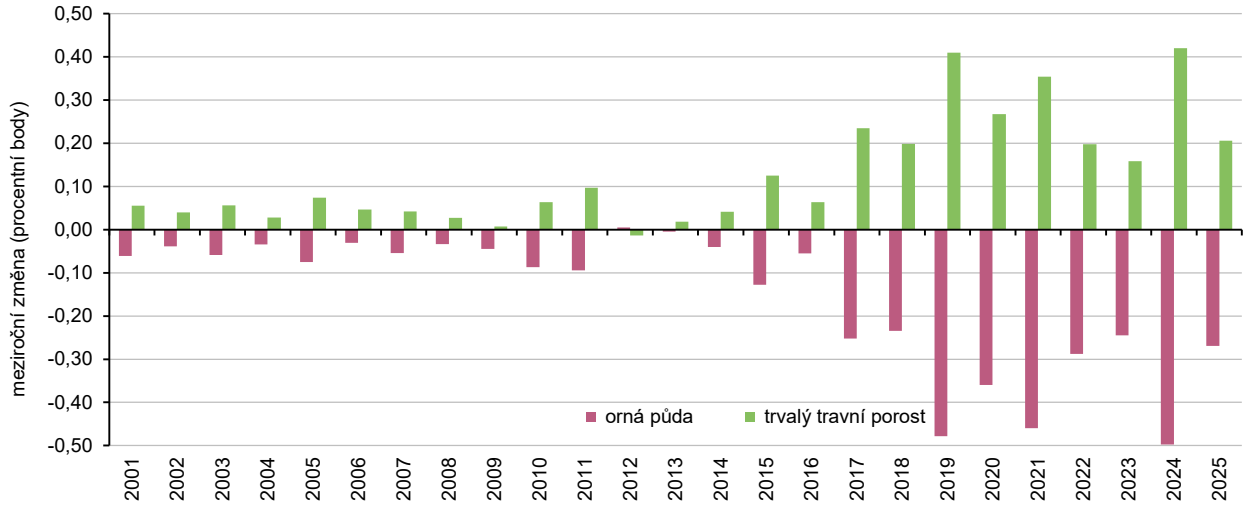
Orné půdy meziročně stále ubývá v kraji i celém Česku.

Mírný meziroční pokles orné půdy je trvalým a dlouhodobým jevem, který odpovídá celorepublikovému trendu. Stupeň zornění (podíl orné půdy z půdy zemědělské) jak v Česku, tak i v Královéhradeckém kraji postupně klesá, v roce 2025 dosáhl hodnoty 65,5 % při republikové hodnotě 68,8 % a v mezikrajském srovnání byl podíl osmý nejvyšší. V porovnání s rokem 2001 se snížil stupeň zornění v kraji o 3,9 p. b. Výraznější pokles nastal od roku 2017.

Od roku 2015 se zvýšila výměra trvalých travních porostů o 6,5 tisíc ha, tj. o desetinu.

Zatímco podíl orné půdy se v kraji meziročně snižuje, roste podíl trvalých travních porostů na zemědělské půdě, za uplynulých deset let přibylo 6,5 tisíc ha trvalých travních porostů, tj. nárůst téměř o desetinu. Jejich podíl na zemědělské půdě vzrostl z 25,6 % v roce 2015 na 28,1 % v roce 2025, tj. o 2,5 p. b.

Graf 4.2 Meziroční změna podílu orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Vodní plochy se za deset let zvětšily o 421 ha, tj. o 5,6 %.

Vodních ploch přibylo od roku 2001 celkem 840 ha, tj. o 12 %, z toho za uplynulých deset let bylo 421 ha, tj. zvětšení o 5,6 % a přibývají ve všech okresech kraje, nejvíce v okrese Hradec Králové, kde se zvětšily o 186 ha, tj. o 10,6 %.

Lesní pozemky tvoří více než 30 % rozlohy kraje a tři čtvrtiny nezemědělské půdy.

Z nezemědělských ploch se nejvíce rozrostly lesní pozemky. Ke konci roku 2025 tvořily lesní pozemky o výměře 149 tisíc ha již 31,3 % celkové rozlohy kraje a tři čtvrtiny nezemědělské půdy. V Česku to bylo 73 % celkové rozlohy a stejný jako v kraji byl podíl z nezemědělské půdy.

Od roku 2001 přibývalo každoročně v průměru 84 ha lesních pozemků.

Výměra lesních pozemků se zvětšila od roku 2001 celkem o 2 tisíce ha s průměrným meziročním přírůstkem 84 ha. Nejvyšší meziroční přírůstek 149 ha byl v roce 2012, následovalo 139 ha v roce 2019. Nejnižší o ploše 38 ha byl v roce 2023.

Chráněná území

Chráněná území tvoří více než pětinu rozlohy kraje a je to čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji.

Zvláště chráněná území v počtu 140 území tvoří více než pětinu rozlohy kraje. Mezi kraji je to čtvrtý nejvyšší podíl za krajem Libereckým (35,2 %), Zlínským (30,5 %) a Ústeckým (28,3 %). Na území Královéhradeckého kraje se nachází Krkonošský národní park v okrese Trutnov (5,2 % rozlohy kraje), tři chráněné krajinné oblasti (14,9 % rozlohy kraje) a 136 maloplošných chráněných oblastí (1,9 % rozlohy kraje). Mezi chráněné krajinné oblasti patří Broumovsko (okres Náchod), Český ráj (okres Jičín a území krajů Středočeského a Libereckého) a Orlické hory (okres Rychnov nad Kněžnou a území kraje Pardubického).

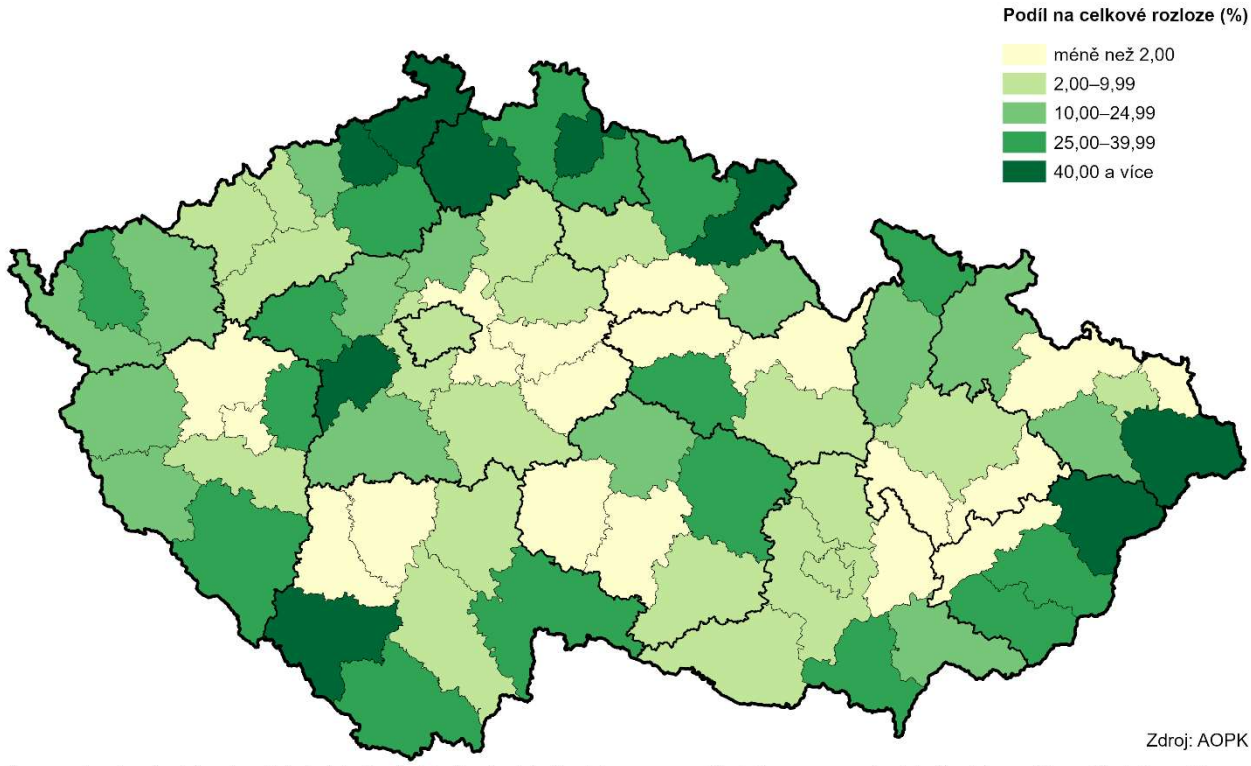
V okrese Náchod je více než polovina jeho výměry zvláště chráněným územím.

Nejvyšší podíl zvláště chráněných území na celkové výměře má okres Náchod (50,8 %), čtvrtina území je chráněna v okresech Trutnov (25,6 %) a Rychnov nad Kněžnou (24,1 %). Z pohledu ochrany přírody a krajiny má okres Trutnov nejvíce chráněných ptačích oblastí a evropsky významných lokalit v kraji.

5 ptačích oblastí kraje je chráněno na výměře 39 tisíc ha.

Na území Královéhradeckého kraje se dále k posledníku dni roku 2025 nacházelo 5 ptačích oblastí zaujímajících plochu 38 915 ha a 74 evropsky významných lokalit o výměře 51 039 ha. Evidováno bylo rovněž 369 památných stromů, z toho jich bylo 303 solitérních, 11 alejí a 55 skupin památných stromů.

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2025

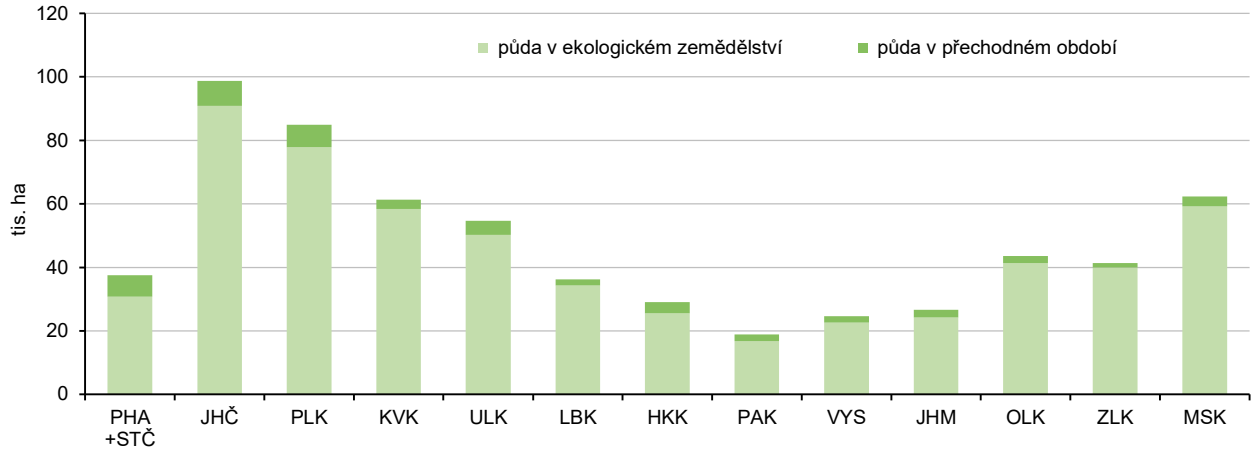
Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Ekologické zemědělství

Podíl ekologicky obhospodařované půdy v roce 2025 na celkové rozloze v Česku činil 4,5 %.

V oblasti zemědělství je zájem nahrazovat intenzivní zemědělskou výrobu ekologickým zemědělstvím, které pracuje s nejmodernějšími vědeckými poznatky ve spojení s osvědčenými postupy, které zamezují poškozování půdy a podporují biodiverzitu v krajině. Pracuje s vyloučením agrochemikálií, hormonů a genetických modifikací. Výměra půdy obhospodařované na ekologických principech na konci roku 2025 v Královéhradeckém kraji činila podle údajů Ministerstva zemědělství 25,5 tis. hektarů a dalších 3,6 tis. hektarů ploch se nacházelo ve fázi přechodného období. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v roce 2025 na její celkové rozloze v Česku činil 4,5 %.

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2025

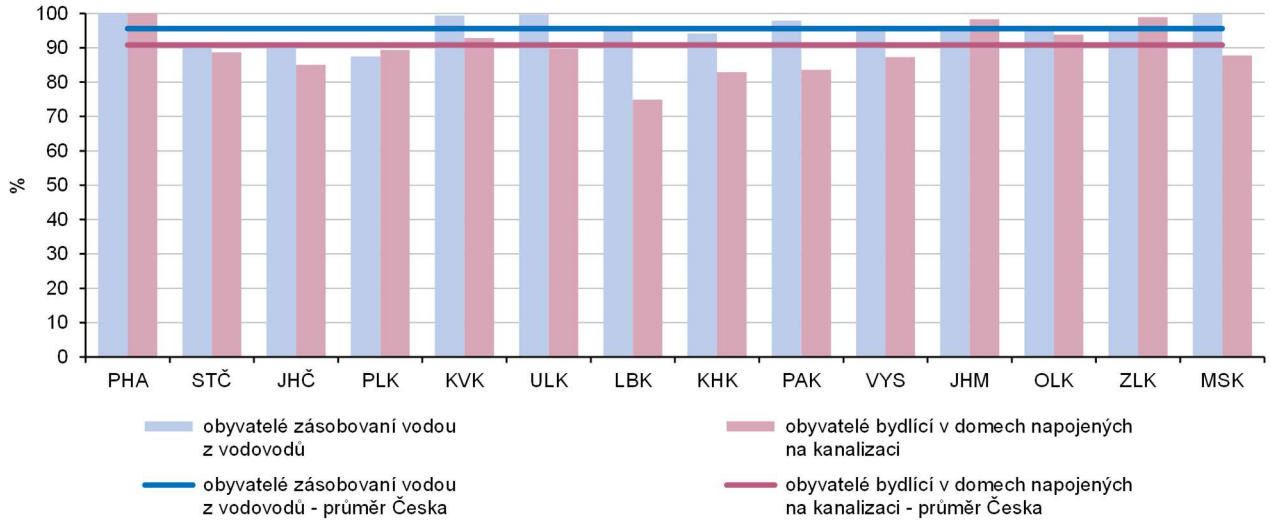
Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Vodovody a kanalizace

V roce 2025 bylo 94 % obyvatel zásobovaných pitnou vodou z vodovodů.

V roce 2025 bylo v Královéhradeckém kraji zásobováno pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu 94,1 % obyvatel. Specifické množství vody fakturované domácnostem bylo vyfakturováno v Královéhradeckém kraji v roce 2025 v přepočtu na osobu a den celkem 85,6 litrů vody a bylo pod průměrem Česka.

Graf 4.4 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2025

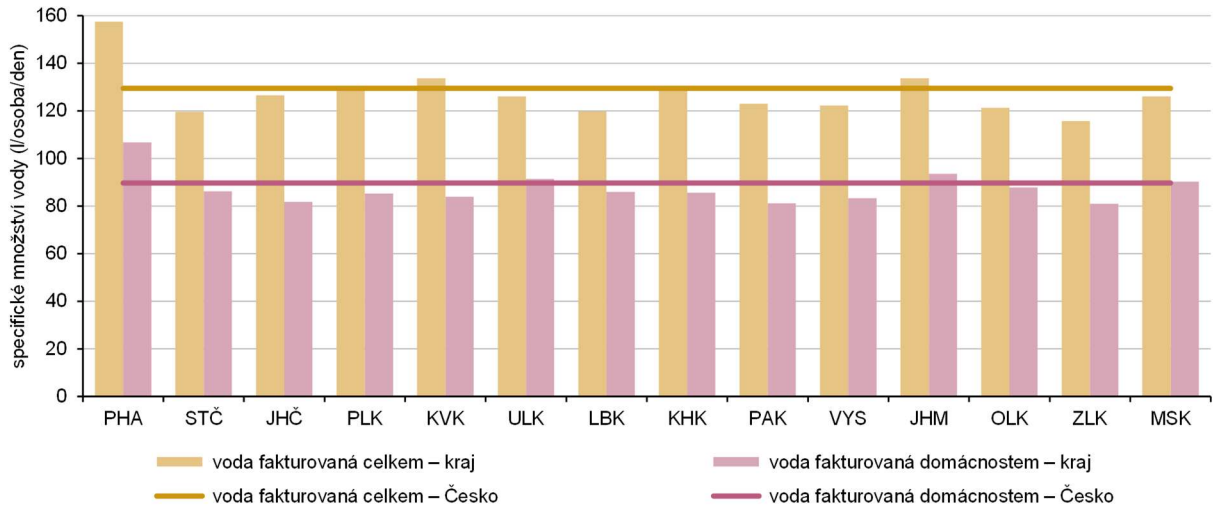

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Na kanalizaci bylo připojeno 82,9 % obyvatel.

V roce 2025 činil podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci v Královéhradeckém kraji 82,9 %. V domech napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV bydlelo v kraji 76,4 % obyvatel, meziročně došlo ke zvýšení o 1,0 p. b. Obyvatelé jsou tak častěji připojeni ke kanalizaci s koncovkou ČOV.

Graf 4.5 Specifické množství fakturované vody podle krajů v roce 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Podíl čištěných odpadních vod dosáhl 95,4 %.

Počet čistíren odpadních vod (ČOV) činil 175. V roce 2025 bylo v kraji vyčištěno 95,4 % odpadních vod, což bylo téměř stejně jako v předchozím roce.

Emise

Zdroj dat a metodika.

Údaje o emisích na území jednotlivých krajů přebírá Český statistický úřad od Českého hydrometeorologického ústavu (údaje za rok 2024 jsou předběžné). Měrné emise jsou vypočteny z objemu jednotlivých emitovaných látek (t/rok) přepočtených na 1 km^2 výměry.

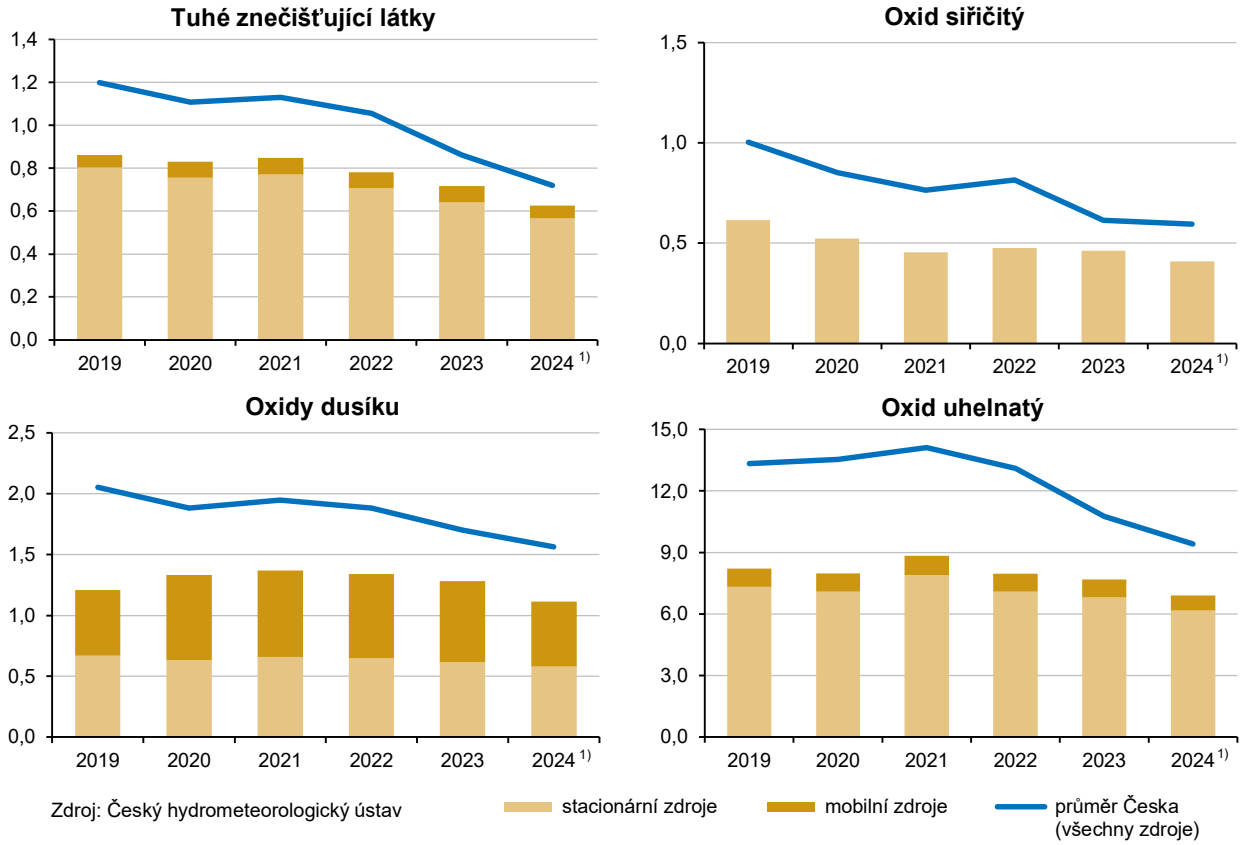
Trend snižování emisí hlavních znečišťujících látek v kraji i v Česku pokračoval i ve sledovaném období.

Ovzduší v Královéhradeckém kraji patří k těm méně znečištěným v Česku i podle výskytu oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví. Měrné emise znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší se v Královéhradeckém kraji ve sledovaném období dále snižovaly, nejvíce v posledních dvou sledovaných letech 2023 a 2024, zejména vlivem stacionárních zdrojů. Na pokles emisních koncentrací v kraji i v celém Česku měla vliv zejména realizovaná opatření pro zlepšení kvality ovzduší, mezi nimi i výměna kotlů či obnova vozového parku.

Znečištění mobilními zdroji je významné pouze u oxidu dusíku.

Podle zdroje znečištění jsou hodnoty všech základních znečišťujících látek dlouhodobě pod průměrem Česka. Naměřené hodnoty u všech sledovaných látek ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) i mobilních zdrojů (REZZO 4) byly pod průměrem Česka. Měrné emise z mobilních zdrojů jsou v kraji významné pouze u oxidu dusíku.

Graf 4.6 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Královéhradeckém kraji (t/km^2)

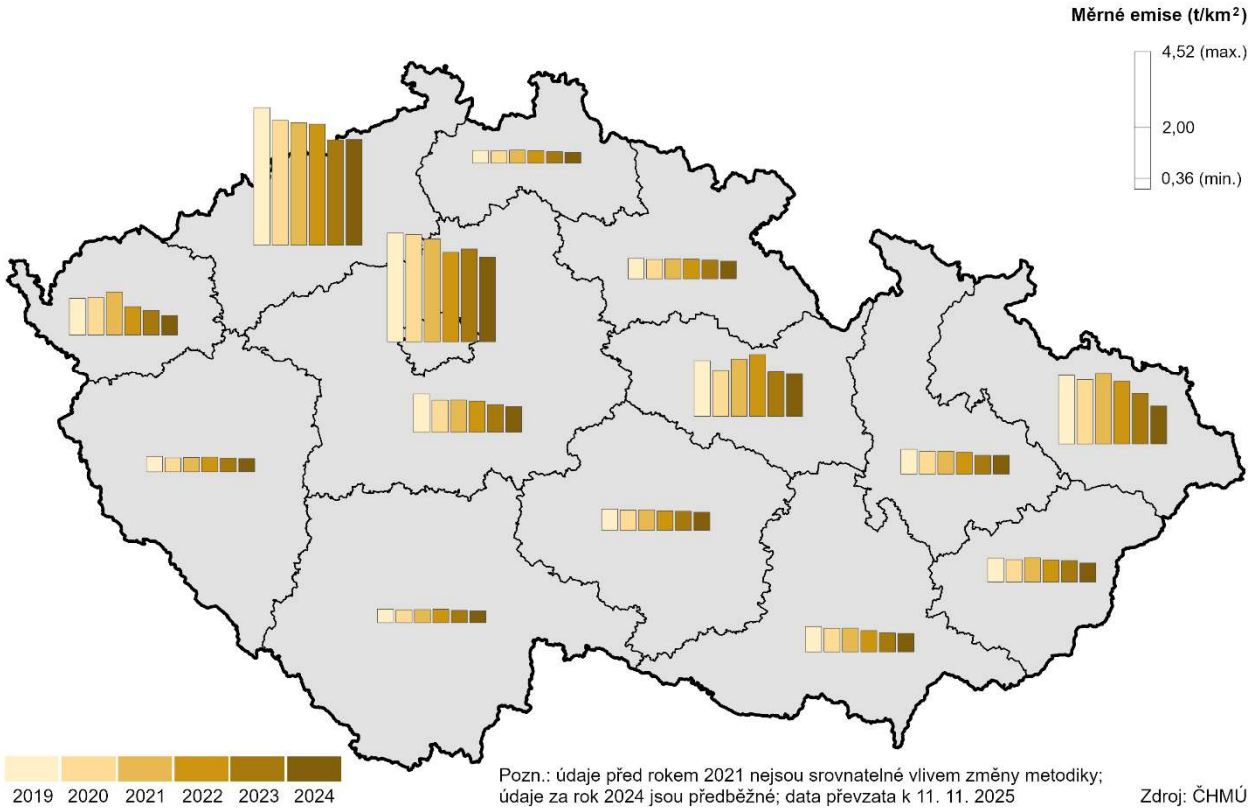

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

Emise ze stacionárních zdrojů podle všech druhů základních znečišťujících látek byly pod republikovým průměrem.

V roce 2024 bylo na území kraje ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) emitováno 0,41 tun oxidu siřičitého na 1 km^2, přičemž republikový průměr dosáhl 0,59 t/km^2. Měrné emise oxidů dusíku dosáhly v roce 2024 v kraji objemu 0,58 t/km^2, republikový průměr činil 0,94 t/km^2. Emise tuhých znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů byly 0,57 t/km^2, republikový průměr dosáhl 0,64 t/km^2. Emise oxidu uhelnatého dosáhly 6,17 t/km^2 oproti 8,26 t/km^2 v Česku. Nejvyšší byly emise oxidu uhelnatého v Moravskoslezském kraji s hodnotou 25,72 t/km^2. Druhý nejvyšší objem měrných emisí oxidu uhelnatého byl emitován v Libereckém kraji, a to 7,14 t/km^2.

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2019 až 2024

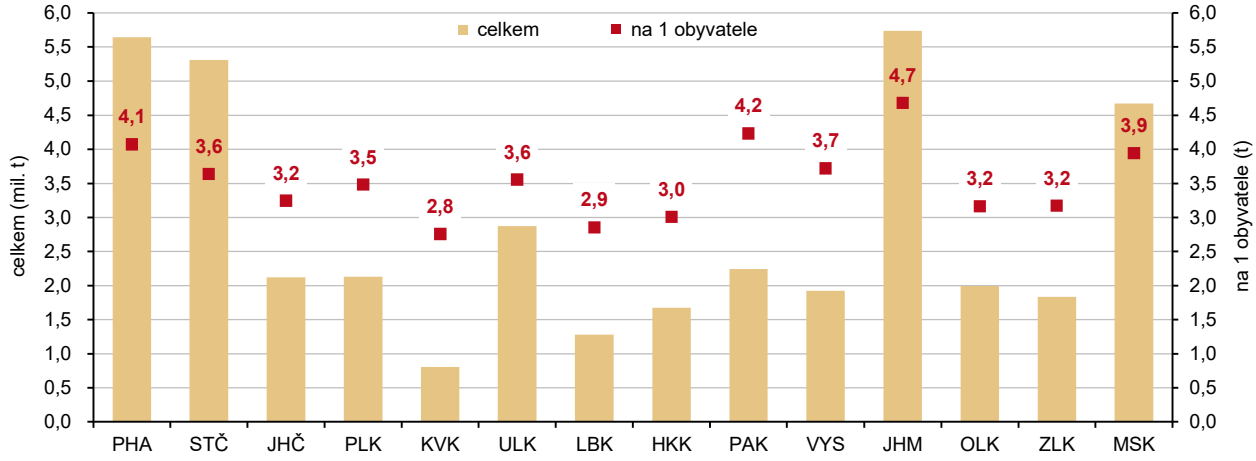

Odpady

Produkce odpadů v kraji meziročně vzrostla.

V roce 2024 bylo v kraji vyprodukováno 1,7 mil tun celkového odpadu. Meziročně se zvýšila produkce odpadů v kraji o 4,0 %. Produkce odpadů v přepočtu na obyvatele byla v kraji 3 007 kg/obyvatele. Nejvyšší produkce odpadů na obyvatele byla evidována v Jihomoravském kraji, nejnižší v kraji Karlovarském.

Graf 4.7 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2024

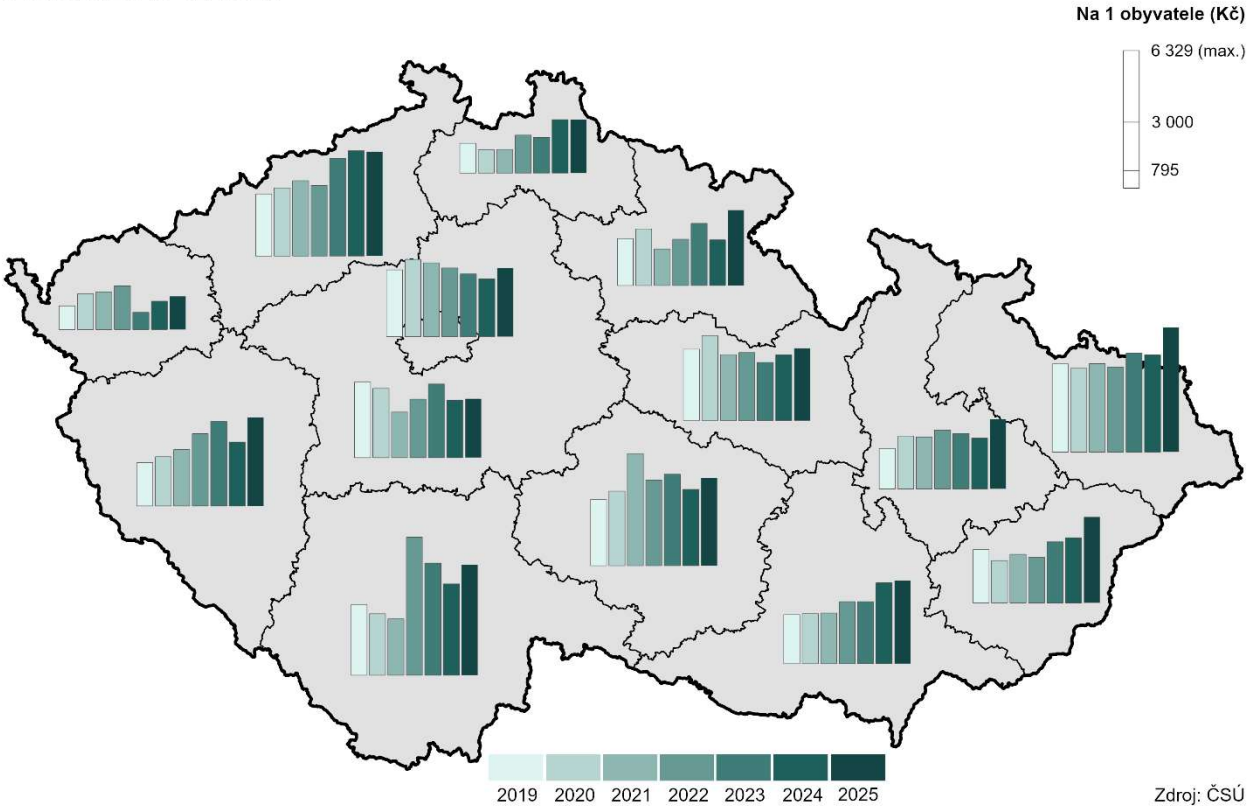

Výdaje na ochranu životního prostředí

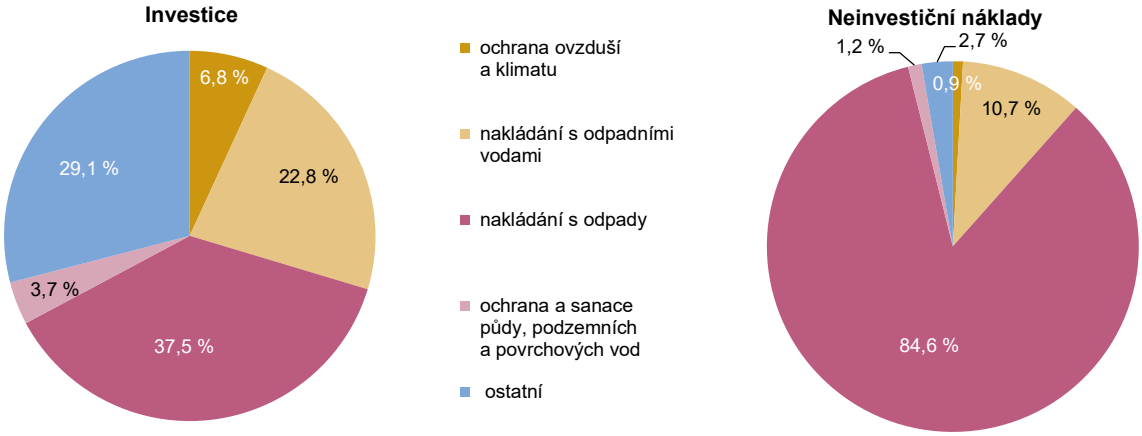
V kraji bylo v roce 2025 na ochranu životního prostředí proinvestováno 2,2 mld. Kč, tj. o 27 % prostředků více než v předchozím roce.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2025 dosáhl objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v Královéhradeckém kraji částky 2,2 mld. Kč, což je meziroční nárůst o 27,2 %. Ve sledovaném období 2019 až 2025 byla výše investic na ochranu životního prostředí v kraji nejvyšší nejen v těchto letech, ale i od vzniku kraje v roce 2000.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2019 až 2025

Graf 4.8 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Královéhradeckém kraji (průměr let 2019–2025)

Královéhradecký kraj investoval nejvíce ze všech krajů do nakládání s odpady.

Z porovnání struktury investic na ochranu životního prostředí podle účelu v roce 2025 sledujeme, že se v Královéhradeckém kraji nejvíce investovalo do nakládání s odpady. Tyto investice jsou trvale zvýšené od roku 2014. Významné zůstaly i investice do nakládání s odpadními vodami v letech 2023 až 2025. V roce 2024 bylo i více investic na ochranu ovzduší a klimatu.

Graf 4.9 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v Královéhradeckém kraji

